

CAPÍTOL PRIMER

Les sirenes de les fàbriques tocaven a l'alba sobre la ciutat. La terbolesa grisa del plugim, la nit i les boires s'arrossegava pels carrers. S'esvania en l'alba, indicava que seria trista, grisa i ploviscosa. Les sirenes tocaven llargues, parsimonioses —una, dues, tres, moltes—, es fonien en un udol gris sobre la ciutat: era en aquesta hora calmosa d'abans de l'alba, això, això de les fàbriques que tocaven, però dels afores arribaven els xiulets estridents i feridors de les locomotores, dels trens que anaven i venien, i quedava del tot clar que, amb aquells ganyols, era la ciutat que udolava, l'ànima de la ciutat, engrapada ara per la terbolesa boirosa. A aquesta hora, a les impremtes de les redaccions, les rotatives escopien les últimes tirades dels diaris i, de seguida, des dels centres de distribució s'escampaven noiets amb piles de diaris pels carrers; n'hi havia algun que ja s'esgargamellava a les cantonades desertes, aclarint-se la gola perquè s'havia de passar el dia cridant:

—La revolució a la Xina! L'arribada del comandant en cap Gavrílov! La malaltia del comandant en cap!

A aquesta hora, a l'estació on arriben els trens del sud, hi va arribar un comboi. Era un tren especial, a la cua s'hi veien els centellejos glaucs d'un vagó privat de color blau, silenciós, amb sentinelles a les plataformes i les cortines tirades rere els vidres de les

finestres. El tren havia sortit de la nit negra, de camps que havien malbaratat l'estiu per l'hivern a cops de luxe, camps saquejats per l'estiu per envellir amb la neu. El tren va arrossegar-se sota la coberta de l'estació a poc a poc, sense fer soroll, i es va aturar en una via morta. L'andana era deserta. Devia ser casualitat que a la porta hi hagués grups reforçats de policia amb galons verds. Tres militars amb rombes a les mànigues van acostar-se al vagó privat. Van intercanviar salutacions: aquests tres van esperar-se una mica al peu de la plataforma, el sentinella va xiuxiuejar alguna cosa a dins del vagó, i llavors aquests tres van pujar els graons i van desaparèixer rere les cortines. Dins del vagó es va encendre la llum elèctrica. Dos electricistes militars van començar a feinejar al voltant del vagó i van fer arribar fils de telèfon de sota la coberta de l'estació fins a dins del vagó. Encara s'hi va acostar un altre home que duia un abric vellet d'entretemps i un barret pelut amb orelles, fora de temporada. No va fer cap salutació i ningú no va fer-n'hi cap; va dir:

—Digui a en Nikolai Ivànovitx que en Popov és aquí.

El guàrdia roig va donar una ullada lenta, va examinar en Popov, va comprovar-ne les sabates atrotinades i va respondre sense pressa:

—El camarada comandant en cap encara no s'ha llevat.

En Popov va fer un somriure amical al guàrdia roig, per alguna raó va passar a tutejar-lo i va dir-li amistosament:

—Au, va, company, vés, vés, digue-li que en Popov és aquí, vinga.

El guàrdia roig se'n va anar i va tornar. Llavors en Popov va entrar al vagó. A dins, com que les cortines estaven tirades i la llum elèctrica encesa, la nit hi havia quedat encallada. Al vagó,

com que el tren venia del sud, aquest sud hi havia quedat encallat: hi feia olor de magranes, taronges, peres, vi del bo i bon tabac; hi feia olor de la benedicció dels països del migdia. Al costat d'un llum, damunt de la taula, hi havia un llibre obert, arran d'un plat de sèmola a mig menjar; a la vora de les farinetes, la funda descordada d'un Colt, amb la corretja de cuir jaient com una serp. A l'altre cap de la taula hi havia unes ampolles destapades. Els tres militars amb rombes a les mànigues seien apartats de la taula en unes butaques de pell posades al llarg de la paret, seien d'una manera molt humil, en posició de ferms, i guardaven silenci, amb els portafolis a les mans. En Popov va passar darrere la taula, es va treure l'abric i el barret, els va deixar a la vora, va agafar el llibre obert i se'l va mirar. Va passar l'encarregat del vagó, indiferent a totes les coses del món, i va recollir la taula. Va col·locar les ampolles en un racó, va arreplegar unes peles de magrana en una safateta, va posar unes tovalles damunt de la taula, hi va deixar un got solitari dins d'un portagots, un plat de pa sec i una tasseteta per als ous. En un platet va portar dos ous, sal i uns flasconets de medicines. Va enretirar una punta de la cortina, va donar una ullada al matí; va despassar les cortines dels vidres de les finestres, els cordons van fer un xerric orfe; va apagar la llum elèctrica, i el vagó va omplir-se d'un matí de tardor gris i ploviscós. Tot va tornar-se quotidià; en un racó es podia distingir una caixa de vi i una catifa cargolada fent un tub. L'encarregat del vagó estava plantat a la porta com un monument, immòbil i amb un tovalló a les mans. En aquell instant del matí, tothom tenia la cara groga, la llum fluida i aquosa semblava sangassa. A la porta, al costat de l'encarregat, hi va aparèixer un ordenança, l'oficina de campanya ja feia feina, va sonar el telèfon.